

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders**Openbare besluitenlijst**

Zaaknummer: 47855-2025

Medewerker	:	Marchien Hoffer
Team	:	Ruimte en Samenleving
Datum	:	16 december 2025
Portefeuillehouder	:	wethouder Marcel Blind

BIJLAGEN: geen
AFSTEMMING MET ☒ team Communicatie en Ondersteuning ☒ Geen actieve communicatie
☐ Openbaar ☒ Vertrouwelijk (tot initiatiefnemer is geïnformeerd)
ONDERWERP Maatwerkoplossing spuitzonering Scherpenzeelseweg tussen 13 en 15 te Wijhe

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. In te stemmen met het verder in procedure brengen van het woningbouwinitiatief aan de Scherpenzeelseweg tussen 13 en 15 te Wijhe, op basis van een locatiespecifiek onderzoek met betrekking tot spuitzonering, dat voor deze ontwikkeling is opgesteld.
Voorwaarde bij dit advies is dat:
 - de initiatiefnemer van de ontwikkeling vooraf duidelijk door ons als gemeente geïnformeerd is over de juridische en gezondheidsrisico's die hij neemt;
 - er door de gemeente met initiatiefnemer afspraken worden gemaakt over het informeren van de toekomstige bewoners van de locatie over de mogelijke gezondheidsrisico's als gevolg van het afwijken van de geldende normafstand van 50 meter;
 - waar mogelijk gemaakte afspraken worden vastgelegd in het omgevingsplan of in de omgevingsvergunning voor een BOPA. Als er wordt gewerkt met een BOPA, worden de voorschriften zodra de BOPA wordt verwerkt in het omgevingsplan, ook in het omgevingsplan opgenomen.

SAMENVATTING

Aan de Scherpenzeelseweg tussen nummers 13 en 15 te Wijhe ligt een plan voor het realiseren van een woning. Voor deze locatie is al eerder een principebesluit genomen door het college. Toen was de discussie over het aanhouden van een spuitvrije zone minder aan de orde. Door de aandacht die dit onderwerp nu krijgt, wordt dit initiatief nu opnieuw door het college beoordeeld, waarbij gefocust wordt op hoe om te gaan met de 50 meter spuitzonering voor gewasbeschermingsmiddelen die op dit moment wordt aangehouden als normafstand (op basis van gerechtelijke uitspraken) voor het beschermen van de gezondheid van inwoners.

Op de locatie aan de Scherpenzeelseweg is het door beperkte ruimte binnen het plangebied en het niet komen tot overeenstemming met de eigenaar van de omliggende agrarische gronden, niet mogelijk om de 50 meter spuitzone aan te houden. Voor deze locatie hebben we een locatiespecifiek onderzoek ontvangen van een gespecialiseerd adviesbureau. In dit onderzoek wordt beredeneerd waarom in dit specifieke geval afgeweken kan worden van de 50 meter spuitzone die op basis van jurisprudentie wordt aangehouden. Het college van B&W is voorgesteld in te stemmen met deze onderbouwing onder voorwaarden.

AANLEIDING

Ontvangen locatiespecifiek onderzoek bij de ontwikkeling aan Scherpenzeelseweg tussen nummer 13 en 15. Voor deze ontwikkeling is in een eerder stadium al een principebesluit door het college afgegeven. De ontwikkeling is onderdeel van het plan van een agrarisch ondernemer die deelneemt aan de landelijke LBV regeling, waarmee hij zijn agrarische bedrijf stopt. Dit zorgt voor stikstofreductie.

BEOOGD RESULTAAT

Het verder in procedure brengen van de ontwikkeling.

KADER

Juridische context

- Voor 'spuitzonering' ligt er (nog) geen norm vast in wet- en regelgeving (zoals dat voor bijvoorbeeld geur wel het geval is).
- Het Rijk is het bevoegd gezag om wetgeving op te stellen, maar de verwachting is niet dat dit op korte termijn gaat gebeuren. Op dit moment heeft het Rijk wel, mede op verzoek van de VNG, een onderzoeksopdracht uitgezet bij de WUR en RIVM voor een afwegingskader ter onderbouwing van spuitvrije zones. Uitkomsten van dit onderzoek worden medio 2026 verwacht. De uitkomsten kunnen vervolgens mogelijk bijdragen aan het ontwikkelen van een model voor het omgaan met spuitzonering. Zie ook: [Reactie commissiebrief informatie onderzoek spuitzonering](#).
- De landelijke jurisprudentielijn hanteert doorgaans een normafstand van 50 meter.
- Jurisprudentie geeft opening om af te wijken van deze 50 meter norm, mits goed gemotiveerd. Dit blijkt uit verschillende uitspraken van de Afdeling bestuursrechtsspraak of Rechtbank. Tegelijkertijd blijkt dat de Afdeling bestuursrechtsspraak terughoudend is in het honoreren van afwijkingen van de 50 meter normafstand. Een afwijking wordt uitsluitend aanvaard indien deze deugdelijk is gemotiveerd. Een dergelijke motivering dient gebaseerd te zijn op een locatiespecifiek onderzoek. Echter, op dit moment ontbreekt dus een wetenschappelijk onderbouwd kader voor de uitvoering van een dergelijk onderzoek. Naar verwachting zal een politiek/wettelijk vastgesteld kader voor een locatiespecifiek onderzoek op z'n vroegst in 2026/2027 beschikbaar komen. Door het ontbreken van dit kader oordeelt de Afdeling in de praktijk vaak dat het uitgevoerde locatiespecifieke onderzoek onvoldoende onderbouwing biedt, waardoor de motivering voor de afwijking niet als deugdelijk wordt aangemerkt.
- Uit jurisprudentie blijkt dat alleen privaatrechtelijke afspraken met een agrariër over het (niet) gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, onvoldoende zijn. De afspraken moeten publiekrechtelijk (in omgevingsplan of met maatwerkvoorschrift) geregeld worden.

Gezondheid

Spuitzonering krijgt veel aandacht vanwege zowel de maatschappelijke discussie over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op de gezondheid als ook het toegenomen belang van het aspect gezondheid onder de omgevingswet.

Onder de omgevingswet is het belangrijk dat er sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL). Spuitzonering in het kader van een gezonde leefomgeving is een specifiek aandachtspunt binnen EFTAL.

De GGD adviseert de gemeente over gezondheidsaspecten, ook over gewasbeschermingsmiddelen. Het advies van de GGD op dit onderwerp, is als volgt:

- Het is nog niet duidelijk hoe groot het gezondheidsrisico door gewasbeschermingsmiddelen in Nederland precies is. De GGD adviseert uit voorzorg te streven naar een zo laag mogelijke blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen.
- Gezondheidskundig is het vooralsnog niet mogelijk aan te geven wat een veilige afstand is tussen grond waar gewasbeschermingsmiddelen worden gespoten en gevoelige bestemmingen, zoals woningen. De GGD adviseert daarom in (nieuwe) situaties een zo groot mogelijk afstand aan te houden tussen landbouwgrond en gevoelige bestemmingen zoals woningen, scholen, zorgcentra en kinderdagverblijven.
- Daarnaast is het belangrijk dat mensen kennisnemen van de wijzen waarop zij eventuele blootstelling zoveel mogelijk kunnen beperken: <https://ggdleefomgeving.nl/schadelijke-stoffen/bestrijdingsmiddelen/>.
- Gezondheidskundig kan niet onderbouwd worden dat een haag effectief is om de blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen te verminderen.

SAMENVATTING EN KANTTEKENINGEN BIJ LOCATIESPECIFIEK ONDERZOEK SCHERPENZEELSEWEG TUSSEN 13 EN 15 TE WIJHE

In het onderzoek wordt gemotiveerd afgeweken van de 50 meter norm uit jurisprudentie. Er wordt gemotiveerd dat de afstand op basis van twee gronden gereduceerd kan worden tot 12,5 meter. Voor elke grond wordt een halvering van de afstand van de 50 meter norm beredeneerd. Vervolgens geeft de onderbouwing het plaatsen van een haag als grond om af te wijken naar een afstand van 0 meter. De genoemde gronden worden hieronder toegelicht:

1. Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL)

Sinds de invoering van het BAL (instrument onder de Omgevingswet) is de regelgeving omtrent driftreductie strenger geworden. Het adviesbureau concludeert dat dit een reden is om af te wijken van de 50 meter norm. De Afdeling Bestuursrechtspraak heeft vooralsnog geen uitspraak gedaan of dit een juiste of onjuiste redenering is.

Kanttekening: Ook na de invoering van het BAL blijft de Afdeling Bestuursrechtspraak uitgaan van de 50 meter norm. Dit kan gezien worden als een impliciet teken dat dit punt geen grondslag heeft. Over bovenstaande argumentatie is echter nog nooit een uitspraak gedaan door de Raad van State.

2. Neerwaarts spuiten

Het agrarisch perceel waarvoor de onderbouwing is geschreven betreft grasland. Hier wordt in de praktijk weinig tot geen gebruik gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen en als deze gebruikt worden, wordt er neerwaarts gespoten. Op dit punt heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak meerdere uitspraken gedaan. De algemene rechtsopvatting uit deze uitspraken is dat er in het geval van neerwaarts spuiten de norm van 50 meter gereduceerd kan worden.

Kanttekening: De Afdeling geeft inderdaad aan dat de afstand gereduceerd kan worden, een reductie in aantal meters noemt de Afdeling Bestuursrechtspraak echter niet.

Voor ons tijdelijk omgevingsplan (bestemmingsplan buitengebied Olst-Wijhe 2021) geldt dat opwaarts spuiten op elk agrarisch perceel tot de mogelijkheden behoort omdat wij in het omgevingsplan alle teelten toestaan op agrarische bestemmingen.

Er is een risico dat bij het gebruiken van deze onderbouwing er in geval van bezwaar, een rechter dit meeneemt in zijn oordeel en niet meegaat op dit punt van de onderbouwing. Juridisch wordt er namelijk gekeken naar de planologisch maximale mogelijkheden op een perceel. Dit risico kan wellicht ondervangen worden door met de eigenaar van het agrarisch perceel af te stemmen en vast te leggen dat alleen neerwaarts spuiten is toegestaan.

3. Dichte haag

Daarnaast wordt in de conceptonderbouwing gemotiveerd dat de normaafstand van 50 meter gereduceerd kan worden tot 0 meter, door middel van plaatsing van een dichte haag die eventuele drift van gewasbestrijding tegen zou houden.

Kanttekening: De uitleg dat een haag bescherming zou kunnen bieden tegen gewasbestrijdingsmiddelen, wordt in bepaalde uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak gehonoreerd. Zij oordelen in sommige gevallen dat bepaalde hagen voldoende bescherming bieden tegen gewasbestrijdingsmiddelen, waardoor de spuitzonering van 50 meter niet gehandhaafd hoeft te worden. De Afdeling Bestuursrechtspraak oordeelt in die gevallen slechts dat er een reductie kan plaatsvinden. Er wordt geen concrete afstand genoemd waarnaar kan worden gereduceerd. Een reductie tot 0 meter kan dus mogelijk als onevenredig worden aangemerkt. Daarnaast geeft de GGD aan dat gezondheidskundig niet onderbouwd kan worden dat een haag effectief is om gewasbeschermingsmiddelen blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen te verminderen.

ARGUMENTEN VOOR

- Het plan kan zoals voorgesteld in procedure worden gebracht. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en de maatschappelijke opgave voor de realisatie van woningen.
- Er is binnen afzienbare termijn geen landelijke wetgeving te verwachten, waardoor we waarschijnlijk nog langere tijd in een onduidelijke situatie verkeren. Voor dit initiatief is op korte termijn duidelijkheid gewenst. Dit komt doordat het initiatief al lang loopt, er al een principebesluit ligt vanuit het college én er tijdsdruk is in verband met de termijnen die gelden voor deelnemers aan de LBV-regeling om aan de regeling te voldoen.
- Het plaatsten van een haag wordt door de GGD niet als bewezen effectief genoemd om de blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen te verminderen. Uit jurisprudentie blijkt echter dat dit in sommige zaken wel als voldoende wordt beschouwd om de normafstand te reduceren.
- In geval van bezwaren betekent dit mogelijk dat een rechter gaat toetsen of de onderbouwing van een kleinere afstand dan 50 meter, daadwerkelijk juridisch houdbaar is. Dit kan bijdragen aan het scheppen van meer duidelijkheid over wat er juridisch wel en niet kan.
- De locatie ligt in een kernrandzone en is daarmee (zoals o.a. in de omgevingsvisie beschreven) een wenselijke locatie om woningbouw te realiseren vanuit vrijkomende agrarische bebouwing (VAB).

ARGUMENT TEGEN

- Er is een risico dat er bezwaar wordt ingediend op de plannen. Het is onzeker of de onderbouwing standhoudt bij 1) de bezwaarschriftencommissie en 2) een rechter wanneer sprake is van beroep. Een eventuele gang naar de rechter heeft voor een initiatiefnemer als gevolg dat er pas na maanden of wellicht jaren duidelijkheid is of de vergunning uiteindelijk al dan niet onherroepelijk is of mogelijk vernietigd wordt.
- Gezondheid is in het huidige omgevingsrecht een belangrijk onderwerp. Ook in onze omgevingsvisie wordt genoemd dat we streven naar een veilige en gezonde fysieke leefomgeving voor alle inwoners. Door mee te gaan in de onderbouwing van het adviesbureau is sprake van een forse reductie van de huidige norm van 50 meter. Er is een risico dat we de fysieke leefomgeving hiermee onveiliger maken voor inwoners.

RISICO'S

Op basis van bovenstaande argumenten en kanttekeningen, kan worden geconcludeerd dat er een reëel risico bestaat dat de onderbouwing van het adviesbureau geen stand zal houden als het komt tot een juridische procedure. Uit jurisprudentie dat een eerdere onderbouwing van hetzelfde bureau is verworpen, waarbij sprake was van een minder vergaande afstandsreductie dan in deze onderbouwing aan de orde is. Daarbij speelde het ontbreken van een locatiespecifiek onderzoek een belangrijke rol, waardoor de motivering niet als deugdelijk werd beschouwd. Of dit in deze situatie ook het geval zal zijn, kan niet met zekerheid worden vastgesteld.

Er is ook een mogelijkheid dat de onderbouwing van het bureau wel standhoudt; de Afdeling bestuursrechtspraak heeft deze namelijk tot op heden nog niet expliciet afgewezen.

Met het adviesbureau worden afspraken gemaakt over de inzet van ondersteuning door het adviesbureau dat de locatiespecifieke onderbouwing heeft aangeleverd aan de gemeente bij een eventuele rechtsgang.

FINANCIËN

Een eventuele rechtsgang vraagt om extra ambtelijke inzet.

DUURZAAMHEID

Het voorstel heeft aan de ene kant een negatieve invloed op duurzaamheid omdat we het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen minder inperken dan de huidige juridische norm.

Het initiatief is echter onderdeel van deelname aan de LBV-regeling. De deelname aan deze regeling zorgt voor stikstofreductie en draagt daarmee juist bij aan duurzaamheid.

PARTICIPATIE
Geen participatie

COMMUNICATIE
Geen actieve communicatie

PLANNING EN UITVOERING
Na instemming van het college wordt het woningbouwinitiatief aan de Scherpenzeelseweg tussen 13 en 15 te Wijhe verder in procedure gebracht.